

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 404/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Dudítša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Jaroslavom Veisom, Štefánikova trieda 22, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 20 Cb 14/2013-414 zo 7. apríla 2017, uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 26 Cob 53/2018-518 zo 7. februára 2019 a proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obdo 16/2020 z 26. novembra 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd napadnutými rozhodnutiami Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“), Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“), Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) označenými v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva nasledujúci stav veci:

Okresný súd ako súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom konanie o žalobe žalobcu 2 Veriteľského výboru úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze, v zastúpení predsedom veriteľského výboru [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ), zastavil a žalobu žalobcu 1 spoločnosti [REDAKOVANÉ] v konkurze, [REDAKOVANÉ], zamietol.

3. Okresný súd ako súd prvej inštancie v odôvodnení uviedol, že žalobca 1 a žalobca 2 sa žalobou podanou 8. februára 2013 domáhali vydania rozsudku, ktorým by súd určil neplatnosť dobrovoľnej dražby úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze, konanej 12. novembra 2012 o 10.00 h v reštaurácii [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], ktorou bol udelený príklep vo výške 595 000 eur v prospech vydražiteľa [REDAKOVANÉ]. Žalobcovia svoju žalobu odôvodnili tým, že malo dôjsť medzi navrhovateľom dražby [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], a dražobníkom [REDAKOVANÉ], k opakovanej dražbe majetku úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze.

4. Okresný súd výrokom I rozsudku rozhodol o zastavení konania o žalobe žalobcu 2 Veriteľského výboru úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze, s ohľadom na to, že veriteľský výbor je orgán dohľadu nad výkonom činnosti správcu konkurznej podstaty a má práva pri speňažovaní majetku úpadcu, ktoré zahŕňajú právo ukladať pokyny a dávať odporúčania [§ 82 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze a reštrukturalizácii“)]. V danom prípade je nepochybné, že veriteľský výbor nie je oprávnený podať žalobu, keďže nemá procesnú subjektivitu, pričom ide o neodstrániteľnú podmienku konania. Veriteľský výbor ako taký nemá právnu subjektivitu, preto nemôže mať ani subjektivitu byť stranou sporu, t. j. u žalobcu 2 absentuje spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti. Okresný súd dodal, že túto procesnú situáciu je možné vybaviť iba zastavením konania.

5. Okresný súd výrokom II rozsudku rozhodol o žalobe žalobcu 1 spoločnosti [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v konkurze, a dospel jednoznačne k záveru, že žalobe žalobcu 1 nie je možné vyhovieť. Žalobca 1 [REDAKOVANÉ] v konkurze, nemá aktívnu legitimáciu na podanie žaloby, ale dispozičné oprávnenie na podanie takejto žaloby mal správca konkurznej podstaty úpadcu. Ten v konaní síce vystupuje, avšak na strane žalovaného, teda nie ako žalobca. Pre nedostatok aktívnej legitimácie nemohol súd žalobe žalobcu 1 vyhovieť a túto zamietol.

6. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd ako súd odvolací napadnutým uznesením odvolanie odmietol. Právny zástupca JUDr. Jaroslav Veis v podaní doručenom súdu 22. augusta 2018 uviedol, že svoje označenie za právneho zástupcu žalovaného 1 označil za omyl, keďže procesným zástupcom žalovaného 1 nie je. Zastupuje iba fyzickú osobu [REDAKOVANÉ], ktorý je zároveň predsedom veriteľského výboru úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze. Odvolací súd dodal, že [REDAKOVANÉ], v mene ktorého advokát podával odvolanie, nikdy nebol účastníkom konania v prejednávanej veci. Táto fyzická osoba nie je označená za žalobcu v podanej žalobe a stranou sporu na strane žalobcu sa ani nestala v súlade so žiadnym procesne prípustným spôsobom po začatí konania. Keďže odvolanie môže podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané [§ 359 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)] a za určitých podmienok intervenient (§ 360 CSP) a prokurátor (§ 361 CSP), odvolanie sťažovateľa bolo odvolacím súdom odmietnuté.

7. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali žalobca 1 a sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo odôvodnené § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Podľa dovolateľov zmluva o vykonaní dražby nebola podpísaná. Z tohto dôvodu nebola platne uzatvorená a je absolútne neplatná. Dražba konaná na základe oznámenia o opakovanej dražbe je podľa dovolateľov neplatná, pretože neplatnú dražbu nie je možné opakovať.

8. Najvyšší súd uznesením č. k. 2 Obdo 16/2020 z 26. novembra 2020 dovolanie odmietol.

II. Argumentácia sťažovateľa

9. Proti napadnutým rozhodnutiam sťažovateľ podal túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) V zmysle zákona o konkurze a reštrukturalizácii 16. marca 2011 konkurzný správca [REDAKOVANÉ] na prvej schôdzi veriteľského výboru odsúhlasil predsedu veriteľského výboru druhého najväčšieho veriteľa [REDAKOVANÉ] (sťažovateľ). Veriteľský výbor nemal právnu subjektivitu, ale bol výborom zriadeným v zmysle zákona na kontrolu správcu [REDAKOVANÉ].

b) Dňa 14. augusta 2006 bolo vydané stavebné povolenie na stavebníka [REDAKOVANÉ] na stavbu [REDAKOVANÉ]. Súčasťou tejto stavby bol aj byt pre správcu a konateľa [REDAKOVANÉ] s rodinou, s čím sa okresný súd na nariadenom pojednávaní 7. februára 2017 nezaoberal. Je nesporné, že sťažovateľ mal vo vydraženej nehnuteľnosti prihlásený trvalý pobyt v samostatne naprojektovanom a skolaudovanom byte. V tomto byte býval s manželkou a maloletým synom. Nehnuteľnosti patriace úpadcovi [REDAKOVANÉ] v konkurze, boli predmetom dražby.

c) Dňa 12. novembra 2012 doručil sťažovateľ ako predseda veriteľského výboru úpadcu a zároveň druhý najväčší veriteľ úpadcu návrh na zrušenie dražby konanej 12. novembra 2012 z dôvodu neplatného právneho úkonu. Neplatnosť mala spočívať v rozdielnej informácii uverejnenej v Obchodnom vestníku 205/2012 (suma najnižšieho podania v opakovanej dražbe bola neoprávnene znížená zo sumy 1 199 000 eur na sumu 595 000 eur) a v nedodržaní lehoty dražby na uverejnenie oznámenia o dražbe v registri dražieb najmenej 30 dní pred začatím dražby. Túto skutočnosť mal posúdiť okresný súd, v odvolacom konaní krajský súd a v dovolacom konaní najvyšší súd.

d) V prípadoch, ak je predmetom dražby alebo opakovanej dražby byt alebo dom, v ktorom má dlžník hlásený trvalý pobyt podľa osobitného predpisu, najnižšie podanie nemôže byť nižšie ako 3/4 hodnoty predmetu dražby určenej znaleckým posudkom a v ostatných prípadoch nižšie ako 1/2 hodnoty predmetu dražby určenej znaleckým posudkom.

e) Zmluva o vykonaní dražby nebola podpísaná, a teda nebola platne uzavretá.

f) Táto vec je taktiež predmetom vyšetrovania v rámci trestného konania.

g) Podľa sťažovateľa je nepochybné, že veriteľský výbor nemá právnu subjektivitu, avšak všetky podania podával ako fyzická osoba [REDAKOVANÉ]. Nejde o zmenu v osobe žalobcu, a teda zastáva názor, že nejde ani o úkon, na ktorý je potrebný súhlas súdu.

h) Všeobecné súdy mali so sťažovateľom konať z dôvodu, že bol bývalým vlastníkom nehnuteľností, ktoré boli predmetom dražby, a zároveň druhým najväčším veriteľom úpadcu a predsedom veriteľského výboru.

i) Z rozsudku okresného súdu vyplýva, že súd nariadil pojednávanie 7. februára 2017, teda 4 roky po podaní žaloby, presnejšie 1460 dní. Ani právne či skutkovo náročný spor nesmie trvať neprimerane dlhú dobu. Sťažovateľ namieta zbytočné prieťahy v predmetnom konaní.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Napadnuté rozhodnutia okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu sťažovateľ považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné.

11. Ústavný súd sa v prvom rade musel vysporiadať s otázkou, kto je sťažovateľom. V úvode ústavnej sťažnosti bolo uvedené, že sťažovateľom je jednak [REDAKOVANÉ] ako fyzická osoba a tiež [REDAKOVANÉ] ako predseda veriteľského výboru úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze. Ústavný súd ustálil, že ide o tú istú osobu sťažovateľa, preto je v záhlaví tohto uznesenia uvedený jeden sťažovateľ.

12. Z podanej ústavnej sťažnosti a priložených napadnutých rozhodnutí ústavný súd zistil, že problémom v konaní na okresnom súde, krajskom súde a najvyššom súde bolo ustálenie okruhu strán sporu, a to na strane žalobcov. V žalobe doručenej okresnému súde 8. februára 2013 videl okresný súd nesprávnosť v označení žalobcov 1 a 2, ako aj v zastúpení. Z uvedeného dôvodu boli žalobcovia 17. júna 2015 vyzvaní na odstránenie väd podania postupom podľa § 43 Občianskeho súdneho poriadku.

13. Na základe oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa okresný súd dospel k záveru, že za účastníkov konania (strany sporu) boli ako žalobcovia označené nasledujúce subjekty: žalobca 1 [REDAKOVANÉ] v konkurze, a žalobca 2 Veriteľský výbor úpadcu [REDAKOVANÉ] v konkurze. Za oboch žalobcov bol podľa žaloby a jej doplnení oprávnený konať [REDAKOVANÉ], ktorý svoje oprávnenie konať dôvodil v prípade žalobcu 1 zo svojho postavenia konateľa spoločnosti a v prípade žalobcu 2 z ustanovenia do funkcie predsedu veriteľského výboru na prvej schôdzi veriteľov. K rovnakým záverom dospeli v napadnutých rozhodnutiach aj krajský súd a najvyšší súd.

14. Ústavný súd v prvom rade skúmal, či ústavná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou, t. j. fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá je nositeľom základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

15. O sťažnosť podanú zjavne neoprávnenou osobou ide vtedy, keď namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody sťažovateľa, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím a osobou sťažovateľa, prípadne z iných dôvodov (m. m. III. ÚS 319/2012, III. ÚS 131/2012, I. ÚS 243/2011, II. ÚS 245/2011). O nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným postupom, prípadne rozhodnutím orgánu štátu a osobou sťažovateľa ide zvlášť vtedy, ak sťažovateľ nie je účastníkom namietaného konania alebo aspoň jeho relevantnej (namietanej) časti.

16. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že fyzická osoba alebo právnická osoba môže uplatniť námietku porušenia svojich základných práv a slobôd, ak bola/mala byť účastníkom napadnutého konania (II. ÚS 191/04, III. ÚS 117/08), v opačnom prípade fyzická osoba alebo právnická osoba nie je oprávnenou osobou na podanie sťažnosti ústavnému súdu.

17. Ústavný súd dospel k obdobnému záveru ako všeobecné súdy, že za strany sporu boli ako žalobcovia označení jednak žalobca 1 [REDACTED] v konkurze, a žalobca 2 Veriteľský výbor úpadcu [REDACTED] v konkurze. Za oboch žalobcov bol podľa žaloby a jej doplnení oprávnený konať [REDACTED], ktorý svoje oprávnenie konať dôvodil v prípade žalobcu 1 zo svojho postavenia konateľa spoločnosti a v prípade žalobcu 2 z ustanovenia do funkcie predsedu veriteľského výboru na prvej schôdzi veriteľov. Sťažovateľ [REDACTED] však nikdy nebol stranou v prejednávanej veci.

18. Pokiaľ ide o žalobcu 1 spoločnosť [REDACTED] v konkurze, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ nemohol konať v mene tohto žalobcu z dôvodu, že momentom vyhlásenia konkurzu v súlade s § 47 ods. 3 zákona o konkurze a reštrukturalizácii súdne a iné konania, ktoré sa týkajú majetku podliehajúceho konkurzu patriaceho úpadcovi, možno po vyhlásení konkurzu začať len na návrh správcu, návrhom podaným proti správcovi v súlade s týmto zákonom alebo z podnetu orgánu príslušného na konanie, pričom účastníkom konania namiesto úpadcu je správca. Z uvedeného vyplýva, že po vyhlásení konkurzu sťažovateľ nemal oprávnenie podať žalobu v mene žalobcu 1 spoločnosti [REDACTED] v konkurze (nedostatok týkajúci sa aktívnej procesnej legitímácie na podanie žaloby).

19. Pokiaľ ide o žalobcu 2, teda Veriteľský výbor úpadcu [REDACTED] v konkurze, v zastúpení predsedom veriteľského výboru [REDACTED], ústavný súd konštatuje, že žalobca 2 bol označený nesprávne vzhľadom na to, že z § 37 zákona o konkurze a reštrukturalizácii nevyplýva, že veriteľský výbor má právnu subjektivitu. Vzhľadom na to veriteľský výbor nemôže byť ani stranou sporu.

20. Ústavný súd konštatuje, že [REDACTED], v mene ktorého advokát podával žalobu, odvolanie a dovolanie, nikdy nebol stranou sporu v prejednávanej veci. Táto fyzická osoba nie je označená za žalobcu v podanej žalobe a stranou sporu na strane žalobcu sa nestala ani po začatí konania v súlade so žiadnym procesne prípustným spôsobom upraveným v Civilnom sporovom poriadku. Za žalobcu 1 bol v žalobe označený subjekt [REDACTED] v konkurze, v mene ktorého mal oprávnenie konať správca konkurznej podstaty, a nie sťažovateľ, a za žalobcu 2 bol označený Veriteľský výbor úpadcu [REDACTED] v konkurze, ktorý nemá právnu subjektivitu. Sťažovateľ nebol stranou sporu v prejednávanej veci (nebol označený v žalobe ako žalobca) a nestal sa ním ani po začatí súdneho konania.

21. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ide o ústavnú sťažnosť podanú neoprávnenou osobou, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

22. Ústavný súd na záver uvádza, že nedostatok procesnej podmienky konania spočívajúci v nesprávnom označení účastníkov konania (strán sporu) v konaní pred všeobecným súdom nemožno napraviť (zhojiť) ich iným (opraveným) označením v konaní o ústavnej sťažnosti.

23. Ústavný súd ďalej dodáva, že ústavná sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv napadnutými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu, mohla byť odmietnutá aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde vzhľadom na to, že napadnuté rozhodnutie okresného súdu preskúmal krajský súd

v rámci odvolacieho konania a napadnuté rozhodnutie krajského súdu preskúmal najvyšší súd v dovolacom konaní.

24. Pokiaľ ide o napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu, najvyšší súd uznesením č. k. 2 Obdo 16/2020 z 26. novembra 2020 dovolanie odmietol.

25. K nesprávnemu procesnému postupu podľa § 420 písm. f) CSP bolo v dovolaní uvedené, že žalobu podával sťažovateľ ako bývalý vlastník, čo mu umožňoval zákon. Zároveň všetky podania podpisoval ako fyzická osoba s tým, že nevedel o tom, že veriteľský výbor nemá právnu subjektivitu s dôrazom na skutočnosť, že tu nevystupuje žiadny veriteľský výbor, ale sťažovateľ. S poukazom na zápisnicu z pojednávania súdu prvej inštancie zo 7. februára 2017 sťažovateľ uviedol, že v danom prípade má byť údajne jediným oprávneným na podanie žaloby subjekt [REDAKOVANÉ] v konkurze, v mene ktorého koná správca konkurznej podstaty, ktorý však svoj vlastný postup nenapadne žalobou.

26. S poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP bolo v dovolaní uvedené, že platnosť alebo neplatnosť dražby môže podľa zákona napadnúť aj bývalý vlastník, t. j. sťažovateľ ako fyzická osoba. Odobratie týchto práv a nekonanie vo veci samej je preto podľa sťažovateľa odklonením sa od ustálenej rozhodovacej praxe. V tejto súvislosti sťažovateľ poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 233/2010 z 3. októbra 2013.

27. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým bolo dovolanie odmietnuté z dôvodu podania neoprávnenou osobou, uviedol, že právo podať dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nemá osoba, ktorá týmto rozhodnutím nebola dotknutá na svojich právach. Dovolací súd ďalej uviedol, že [REDAKOVANÉ], v mene ktorého jeho advokát podával odvolanie a dovolanie, nikdy nebol stranou sporu v prejednávanej spore. Stranami v spore sú žalobca 1 a žalovaný 1 až 3 vrátane intervenienta na strane žalovaných. Proti pôvodne v žalobe označenému žalobcovi 2 súd prvej inštancie konanie pre nedostatok právnej subjektivity zastavil. Tiež návrh [REDAKOVANÉ] na pristúpenie do konania na strane žalobcu na pojednávaní konanom 7. februára 2017 zamietol (č. 1. 324 spisu). Je teda zrejmé, že [REDAKOVANÉ] ako fyzická osoba a ani ako bývalý vlastník nie je označený za žalobcu v podanej žalobe a stranou sporu na strane žalobcu sa ani nestal v súlade so žiadnym procesne prípustným spôsobom po začatí konania, z ktorého dôvodu nie je subjektom oprávneným podať dovolanie, keďže toto právo prináleží jedine strane sporu (§ 424 CSP).

28. V súvislosti s napadnutým uznesením najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že závery, ku ktorým najvyšší súd dospel v napadnutom uznesení, nemožno označiť za svojvoľné (arbitrárne). Najvyšší súd sa s námietkami sťažovateľa týkajúcimi sa označenia žalobcov 1 a 2 vysporiadal ústavne konformným spôsobom.

29. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k subsidiárnemu záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených práv sťažovateľa neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd je toho názoru, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu neznamená zásah do označených práv sťažovateľa. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti uzneseniu najvyššieho súdu mohol odmietnuť aj ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

30. V ústavnej sťažnosti sa ďalej uvádza, že z rozsudku okresného súdu vyplýva, že súd nariadil pojednávanie až 7. februára 2017, teda 4 roky po podaní žaloby, presnejšie 1460 dní. Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v predmetnom konaní. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že predmetné konanie je právoplatne skončené a právna neistota sťažovateľa bola týmto okamihom odstránená. Z tohto dôvodu mohla byť v tejto časti ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

31. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľa uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2021

Libor DUĽA
predseda senátu